Recomandat
Gheorghe RENIȚĂ, magistru, lector univ.

INFRACŢIUNEA DE VIOL: EXAMEN TEORETIC ŞI PRACTIC

Iurie IURCU

CZU: 343.541 ***iurcu.iurie@yahoo.com***

In this article is analyzed the crime of rape.This crime is an attack on the freedom and sexual inviolability of the person. We have highlighted the evolution of the regulation of the crime of rape, comparative aspects of criminal law in matters of rape, criminal legal analysis and have been proposed some legislative changes.

Infracţiunea de viol a fost şi este, de fapt, cea mai gravă infracţiune din cadrul infracţiunilor cu privire la viaţa sexuală, care încalcă libertatea şi inviolabilitatea sexuală a persoanei. Violul constituie o faptă amorală, deoarece relaţiile sexuale au un rol deosebit în viaţa de zi cu zi, acţionează la nivel cultural, ideologic, psihologic asupra persoanei.

Ca normă juridică, infracţiunea de viol a suferit numeroase schimbări de-a lungul timpului cunoscând diverse forme de sancţionare, începând cu sancţionarea prin pedepse corporale, până la incriminarea în sisteme de drept codificate. Indiferent de acestea, concluzionăm că, din cele mai vechi timpuri, o problemă a societăţii a fost apărarea persoanei de orice formă de violenţă sexuală.

Din analiza cadrului legal actual se constată că infracţiunea de viol aduce atingere vieţii sexuale a persoanei protejată de legea penală sub cele două aspecte ale acesteia, şi anume „*libertate sexuală*” şi „*inviolabilitate sexuală*” a persoanei. De altfel, prin *libertatea sexuală* se înţelege dreptul persoanei de a dispune în mod liber de corpul său în raporturile sexuale, iar *inviolabilitatea sexuală* constituie lipsa exteriorizării dorinţei persoanei de satisfacere a necesităţilor sexuale.

Analiza de drept penal comparat ne arată că cadrul normativ al reglementării juridice a infracţiunii de viol diferă. Astfel statele precum: Federaţia Rusă, Ucraina reglementează acţiunea principală a elementului material al infracţiunii de viol drept „raportul sexual”, iar statele: România, Italia, Franţa, Polonia folosesc termenul de „act sexual” ca

acţiune principală a elementului material. Această analiză poate servi drept suport informativ suplimentar pentru legiuitorul moldav.

În ceea ce ţine de terminologia folosită în cadrul reglementării juridice a infracţiunilor sexuale, am stabilit că: *actul sexual* în sine presupune o multitudine de modalităţi de a obţine o satisfacere sexuală folosind sexul sau acţionând asupra sexului. Prin *raport sexual* trebuie de înţeles actul sexual normal sub aspectul lui fiziologic, care se caracterizează prin introducerea membrului viril în vagin sau în vestibulul vaginului, astfel creând condiţii pentru concepere [1, p.552].

Din cele menţionate *supra,* considerăm raţional de a formula norma prevăzută la art.171 CP RM astfel încât acţiunea principală a elementului material al infracţiunii de viol să constituie „*actul sexual de orice natură*". În susţinerea opiniei noastre, am dori să aducem următoarele argumente: această delimitare între raportul sexual şi alte acte sexuale este justificată doar din punct de vedere medical şi nu credem că această soluţie este justificată şi din punctul de vedere al tehnicii legislative. Adesea, apropiate prin conţinut şi exercitate în acelaşi timp, atât actele sexuale normale, cât şi actele sexuale anormale sunt cuprinse de o rezoluţie infracţională unică a făptuitorului.

În aceste circumstanţe, dirijându-ne de faptul că legea penală trebuie să fie cât mai clară şi concisă, nu trebuie admise delimitări formale între componenţe de infracţiune, astfel se consideră necesar excluderea art.172 CP RM, cu includerea faptelor sancţionate de catre această componenţă de infracţiune în cadrul conţinutului art.171 CP RM şi modificarea acţiunii principale a elementului material al infracţiunii de viol din *„raport sexual"* în „*act sexual de orice natură*".

Subsidiar celor menţionate *supra*, pentru a crea o concordanţă privind utilizarea termenilor în legislaţia penală şi pentru a evita unele confuzii la aplicarea ei, s-ar impune să fie folosite noţiuni care să aibă acelaşi sens în toate normele incluse în cod. În această ordine de idei, considerăm că s-ar impune modificarea elementului material al infracţiunii prevăzute de art. 174 CP RM („Actul sexual altul decât violul...") şi modificarea titlului art. 174 CP RM. „Raportul sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani", („Actul sexual de orice natură cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani"), pentru a realiza concordanţă între titlul articolului şi faptele prejudiciabile sancţionate de articolul dat.

Este de menţionat că latura subiectivă a infracţiunii se exprimă doar prin vinovăţie sub formă de *intenţie directă*. La această concluzie, ne duce faptul că violul este comis cu scopul satisfacerii necesităţii sexuale, din aceasta rezultând că persoana urmăreşte survenirea consecinţelor prejudiciabile sau a stării de pericol pentru valorile sociale ocrotite de legea penală. Faţă de consecinţele descrise ca forme agravante la lit. d), e), f) alin.(3) art. 171 CP RM, atitudinea psihică a făptuitorului se exprimă prin *imprudenţă* faţă de urmări.

Legiuitorul a construit-o această componenţă de infracţiune ca o *componenţă formală*, care se consumă în momentul săvârşirii acţiunii incriminate, indiferent de survenirea consecinţelor. Dar totuşi în unele modalităţi, precum: violul soldat cu vătămare intenţionată gravă, medie sau uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii, violul însoţit de contaminarea intenţionată cu o boală venerică, violul însoţit de contaminarea intenţionată cu maladia SIDA, violul care a cauzat din imprudenţă o vătămare gravă a integrităţii corporale sau a sănătăţii, violul care a provocat din imprudenţă decesul victimei – devin infracţiuni cu *componenţă materială.*

O problemă la calificarea infracţiunii de viol apare atunci când se aduce atingere libertăţii fizice a persoanei şi respectiva atingere este comisă prin depăşirea laturii obiective a violului. În asemenea circumstanţe, este necesară calificarea suplimentară, după caz, conform uneia dintre prevederile de la art.164 CP RM (când persoana a fost deplasată din locul aflării sale) sau art.166 CP RM (când persoana este privată ilegal de libertate şi privaţiunea depăşeşte cadrul temporal al violului).

O altă problemă întâlnită în procesul calificării o constituie infracţiunea de viol săvârşit asupra unui membru de familie, prevăzut la lit.b^2) alin.(2) art.171 CP RM. De altfel, Legea nr.45 cu privire la prevenirea şi combaterea violenţei în familie defineşte clar noţiunea de violenţă în familie: *violenţă în familie* – acte de violenţă fizică, sexuală, psihologică, spirituală sau economică, cu excepţia acţiunilor de autoapărare sau de apărare ale altei persoane, inclusiv ameninţarea cu asemenea acte, comise de către un membru de familie în privinţa altui membru al aceleiaşi familii, prin care s-a cauzat victimei prejudiciu material sau moral [2]. Menţionăm că violenţa sexuală care

ia forma infracţiunii prevăzute la lit.b[2]) alin.(2) art.171 CP RM nu poate fi calificată în baza art.201[1] CP RM. Cu alte cuvinte, raportul sexual săvârşit prin constrângere fizică sau psihică, sau profitând de starea de imposibilitatea victimei de a se apăra ori de a-şi exprima voinţa – de către un membru de familie asupra unui alt membru al familiei, atrage raspunderea numai conform lit.b[2]) alin.(2) art.171 CP RM, reprezentând o normă specială în raport cu art.201[1] CP RM.

Analizând modalitatea agravantă prevăzută la *lit.f) alin.(3) art.171 CP al RM,* ajungem la concluzia că forma actuală a circumstanţei respective ridică anumite probleme la aplicarea ei în practică, iar urmările propuse de Hotărârea nr.17 a CSJ din 2005 [3] ca: pierderea capacităţii de naştere normală; graviditatea extrauterină; pierderea capacităţii de a duce o viaţă sexuală normală – îşi gasesc reglementarea juridică în cadrul altor modalităţi agravante ale infracţiunii de viol.

Mai mult ca atât, legea penală are la bază principiul legalităţii, care prevede, prin conţinutul său, ca legea penală să fie previzibilă şi formulată suficient de clar. În acest sens, este îndeplinită atare condiţie, atunci când justiţiabilul, citind textul dispoziţiei şi, în caz de necesitate, cu ajutorul interpretării acesteia de către instanţele judecătoreşti, poate să ştie pentru care acţiuni/inacţiuni urmează a fi supus răspunderii penale. Pornind de la aceste reguli stabilite, se impune excluderea din conţinutul normativ al infracţiunii de viol a agravantei prevăzute la lit.f) alin.(3) art.171 CP RM.

Referinţe:

1. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de Drept penal. Partea specială.* Vol. I. Chişinău: Tipografia Centrală, 2015. 1328p. ISBN 978-9975-53-469-7
2. Legea cu *privire la prevenirea şi combaterea violenţei în familie* nr.45 din 01.03.2007 [Accesat 15.03.2020]. Disponibil: legis.md/cautare/getResults?doc_id=110200&lang=ro
3. Hotărârea Plenului CSJ despre *practica judiciară în cauzele din categoria infracţiunilor privind viaţa sexuală* nr.17 din 07.11.2005. [Accesat 03.03.2020]. Disponibil www.jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?-id=349

Recomandat
Dorina GUREV, dr., lector univ.